

Українська бібліотечна асоціація

Всеукраїнська науково-практична конференція

**«Розбудова громадянського суспільства:
місія Української бібліотечної асоціації»**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

18-19 листопада 2015 року, м. Київ

Київ 2015

ББК 78.34(4Ук)
УДК 024(477)
В85

Всеукраїнська науково-практична конференція «Розбудова громадянського суспільства: місія Української бібліотечної асоціації» : збірник матеріалів / Укр. бібл. асоц. ; редкол. : В. С. Пашкова, О. В. Воскобойнікова-Гузева, В. В. Загуменна, І. О. Шевченко, Я. Є. Сошинська, О. В. Васильєв. – Електрон. вид. – Київ : УБА, 2015. – 67 с.
ISBN 978-966-97270-6-0

Наукове видання вміщує доповіді та виступи учасників всеукраїнської науково-практичної конференції та звітно-виборної конференції Української бібліотечної асоціації – відомих науковців та фахівців, що представляють бібліотеки і вищі навчальні заклади України.

У матеріалах збірника розкрито пріоритети розвитку сучасної бібліотеки, її роль у розбудові громадянського суспільства, упровадження інноваційних бібліотечних проєктів, проблеми підготовки та професійного розвитку бібліотечних фахівців, застосування нових інформаційно-комунікаційних технологій, окремі напрями діяльності Української бібліотечної асоціації.

Рекомендовано до друку Президією Української бібліотечної асоціації, протокол №9 від 9 листопада 2015 р.

Редакційна колегія:

В. С. Пашкова, доктор історичних наук, доцент

О. В. Воскобойнікова-Гузева, доктор наук із соціальних комунікацій, старший науковий співробітник

В. В. Загуменна, кандидат педагогічних наук, професор

І. О. Шевченко, кандидат педагогічних наук, доцент

Я. Є. Сошинська, кандидат історичних наук, доцент

О. В. Васильєв, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник, патентний повірений

© Українська бібліотечна асоціація, 2015

© Автори, 2015

Зміст

Розділ 1. Сучасна бібліотека: пріоритети розвитку та розбудова громадянського суспільства 5

Воскобойнікова-Гузєва О. В. Соціокультурна діяльність сучасної бібліотеки.....5

Колесникова Т. О. Тренди розвитку бібліотек в університетах України та світу.....7

Барабаш С. І. Бібліотечна адвокація як комплексна дія та показник розвитку громадянського суспільства: досвід Секції УБА з адвокації.....10

Поліщук Т. І. Роль бібліотеки в розбудові громадянського суспільства на прикладі Вишгородщини.....13

Медведська М. С. Несекретні матеріали сучасної бібліотеки для юнацтва: як бути агентом позитивних змін у громаді.....16

Розділ 2. Бібліотечні інновації 20

Шендерук Г. В. Проект «Бібліотека: зміни...реальність...майбутнє...».....20

Амельченко Ю. С. Діяльність Центру європейської інформації на базі Одеської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. М. Грушевського, 2005-2015 рр.....24

Польова В. О. Нові концепції – нові бібліотеки: за матеріалами міжнародного семінару (Варшава, жовтень 2015 р.).....27

Розділ 3. Бібліотечна освіта і професійний розвиток 32

Шевченко І. О. Діяльність Інституту публічного управління та кадрової політики Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв у контексті підготовки та підвищення кваліфікації бібліотекарів.....32

Сошинська Я. Є. Проектний менеджмент у системі професійних компетенцій40

Сошинська В. Є. Викладання АСОД для студентів напрямку 6.020102 «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія» у Київському університеті імені Бориса Грінченка.....42

Дікунова О. А. Мотивація професійного саморозвитку бібліотечних фахівців: ключові концепти.....45

статус, організаційну спроможність та сталість, що забезпечує перспективи професійного розвитку її дійсних членів.

Джерела:

1. Загальна теорія держави і права: / М. В. Цвік, В. Д. Ткаченко, Л. Л. Богачова та ін.; за ред. М. В. Цвіка, В. Д. Ткаченка, О. В. Петришина. — Харків: Право, 2002. — 432 с.
2. Петрова Л. Г. Бібліотечний менеджмент як концепція управління / Л. Г. Петрова // Вісн. КНУКіМ. Педагогіка. — 2001. — № 5. — С. 95–105.
3. Загуменна В. В. Адвокація: представлення інтересів бібліотек / В. В. Загуменна ; Укр. бібл. асоц., Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв, Центр безперерв. інформ.-бібл. освіти, Голов. тренінг. центр для бібліотекарів. — К. : Самміт-книга, 2012. — 60 с.
4. Барабаш С. І. Адвокація бібліотек: мета, структура, основні напрями діяльності / С. І. Барабаш // Вісн. Харк. держ. акад. культури : зб. наук. пр. / за заг. ред. В. М. Шейка. — Х., 2011. — Вип. 34. — С. 150–156.
5. Барабаш С. І. Адвокаційна діяльність бібліотек – головні принципи та завдання / В. В. Загуменна, С. І. Барабаш // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: проблеми науки, освіти, практики : VII Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 25–27 трав. 2010 р. — К., 2010. — С. 64–65.

УДК 021.1:316.7

Поліщук Тетяна Ігорівна

Київський університет імені Бориса Грінченка, Київ, Україна

РОЛЬ БІБЛІОТЕКИ В РОЗБУДОВІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА ПРИКЛАДІ ВИШГОРОДЩИНИ

Актуальність даної теми обумовлена процесами активізації розбудови громадянського суспільства після Революції Гідності та ролі в даному процесі інформаційних й освітніх осередків і бібліотек зокрема. Важливою галуззю культури в сучасній Україні безумовно є бібліотеки, що служать інтересам громади, а тому їх вплив на формування принципів функціонування громади є безсумнівним.

На сьогоднішній день у Вишгороді та Вишгородському районі Київської області усі бібліотеки об'єднані в централізовану бібліотечну систему, що налічує 39 бібліотек, з яких 35 знаходяться в сільській місцевості. За деякими даними перша хата-читальня у цьому районі з'явилася у 1920 році в с.Нові Петрівці [1, с.37].

Потреба реформування бібліотек обговорюється в Україні досить давно. Однак, процес цей доволі складний, адже для цього необхідне достойне фінансування. Працювати

в нових умовах, що означає частково самостійно заробляти гроші, тобто створювати комерційно привабливий продукт як для читача, так і для потенційного рекламодавця, для багатьох є проблематичним. А з іншого боку, місцева влада може спробувати узяти субсидування бібліотек на себе [2], що покращить їхній фінансовий стан. Тоді колектив отримає додаткові гарантії розвитку та розростання бібліотеки.

Сучасна бібліотека – це не лише знайомі з дитинства полицки з книжками. Це різноманітні виставки, масові заходи, презентації нових та мандри сторінками улюблених книг, доступ до мережі Інтернет. Бібліотечні працівники давно поставили в центр уваги потреби громади та її запити, в тому числі і на патріотичні заходи. Головні функції покладені на бібліотеки (інформаційна, пізнавальна, освітня, виховна) вони виконують з честю. Основними напрямками їхньої роботи є: інформаційний сервіс населення району, розширення кола потенційних споживачів інформації, вивчення та моніторинг інформаційних потреб користувачів, формування інформаційної культури відвідувачів, популяризація літератури з різних галузей знань, організація змістовного дозвілля дітей та молоді.

На сьогодні, спільними зусиллями з місцевою громадою, в бібліотеках Вишгородського району сформовано значний інформаційний потенціал, створено комфортні умови для роботи з книгою. Бібліотеки проводять велику кількість інформаційно-культурних заходів: ознайомлення з новими виданнями, дискусії та круглі столи, в тому числі і на актуальні суспільно-політичні теми. Різноманітною тематикою відзначаються соціокультурні заходи, що проводяться в бібліотеках Вишгородщини. Щоб по-справжньому любити свій край, треба його добре знати, і саме такі знання є своєрідним містком, що єднає різні покоління. Вишгородська центральна районна бібліотека, зокрема, брала активну участь у засіданні бібліотечного клубу «Національні святині» на тему «Історія малих міст України: м.Вишгород Київської області», що проходив в рамках святкування 71-ї річниці Державної наукової архітектурно-будівельної бібліотеки імені В.Г.Заболотного.

Враховуючи інтерес громади до подій минулого, бібліотека активно співпрацює з Вишгородським історико-культурним заповідником з метою вивчення історії району, бібліотек, відродження імен визначних діячів краю, збирання легенд, переказів старожилів тощо. Разом з тим, місцеві бібліотеки формують уявлення й відчуття спільності з мешканцями свого регіону або свого міста, порівняно з загальнонаціональними дають більше можливостей для формування комунікаційного поля з мешканцями місцевості. Наявність якісних і професійно проведених заходів в бібліотеках допомагає людям відчувати гордість за своє місто, вони сприймаються як джерело новин району, спосіб проведення дозвілля, можливість орієнтуватися у своєму місті. Районні бібліотеки мають бути ближче до повсякденних проблем та потреб мешканців. На противагу національним, регіональні мають

можливість висвітлювати місцеву інформацію, мають сильний вплив на формування відчуття місцевої ідентичності, належності до міста/району, можливість установа щільного та швидкого зворотного зв'язку з аудиторією.

Бібліотеки Вишгородського району підтримують тісний зв'язок з навчальними закладами, громадськими організаціями, такими як: Вишгородське об'єднання всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Тараса Шевченка, рада ветеранів, громадська благодійна спілка інвалідів «Онкочорнобиль».

Основною метою роботи бібліотек є сприяння гармонійному розвитку користувачів бібліотеки, а особливо молодого покоління, формування принципів гуманізму, патріотизму та любові до своєї Батьківщини, допомога в одержанні освіти, формування естетичного смаку та найкращих моральних якостей особистості. Бібліотеки району проводять презентації книг, літературні та творчі зустрічі з культурними діячами, що мешкають в районі, дні інформації, години державності, години цікавих повідомлень, вікторини, бібліографічні огляди, коментовані перегляди літератури та інші заходи [3]. Вишгородська центральна районна бібліотека є методичним центром для бібліотек регіону. Відділом методичної та бібліографічної роботи систематично готуються семінари для бібліотечних працівників району, проводяться навчання, тренінги, практикуми для новопризначених та молодих працівників. Регулярно здійснюються виїзди в сільські бібліотеки з метою надання методичної та практичної допомоги на місцях. Робота бібліотек постійно висвітлюється в місцевих засобах масової інформації. Бібліотеки Вишгородщини активно долучаються до громадських ініціатив, як-то «Подаруй книгу шкільній бібліотеці» та «Подаруй книгу сільській бібліотеці», залучаючи до них учнівську молодь. Також долучаються книгозбірні і до допомоги з формування бібліотек в зоні АТО [4].

Однак, в умовах інформаційного суспільства, слід відзначити й негативні моменти, з якими стикаються сучасні бібліотеки. Зокрема, поверховість отримання інформації споживачем-читачем, який часто-густо задовольняється коротким її варіантом. Хоча заміщення районним бібліотекам Вишгородщини немає, натомість поряд знаходиться Київ, де конкуренція досить гостра. Для підтримання можливостей бібліотеки найбільші зусилля витрачаються саме на активне залучення громади. Роль бібліотек у суспільних перетвореннях та забезпеченні прав і свобод людини недооцінена, що призводить до неефективної реалізації їхнього потенціалу як соціальних інституцій.

Бібліотеки, натомість, мають потужний потенціал в консолідації суспільства, інтеграції України в європейське співтовариство, роз'ясненні європейських цінностей, рівного доступу до інформації, освітнього і культурного надбання. Вирішення цих питань можливе лише шляхом залучення різних суспільних структур, що вміють взаємодіяти на

рівні компромісу, соціального партнерства. І бібліотекам в даному питанні відведено провідне місце. Отже, майбутнє бібліотеки полягає в її модернізації, формуванні нею національної самосвідомості, патріотизму, підтримки національних традицій, розвитку культури і державної мови та допомоги в розбудові громадянського суспільства.

Джерела:

1. Бібліотеки Київщини і краєзнавство: довід. вид. / Упр. культури, національностей та релігій Київ. облдержадмін., Київ. обл. б-ка для дітей; [ред.-упоряд. Л. П. Соляник; наук. ред. та відп. за вип. М. П. Зніщенко]. – К.: [КОБДД], 2014. – 160 с. – (До 150-ї річниці Київської обласної бібліотеки для дітей) (Серія «За результатами наукових досліджень»).

2. Програма розвитку інформаційного простору Вишгородського району на 2012 – 2015 роки [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.vysh.gov.ua/index.php/consultation-with-the-public/491-kons-z-gromad-rozvy-infoprostoru>. - Назва з екрана.

3. Вишгородська району державна адміністрація «Вишгородський стандарт» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vysh.gov.ua/index.php/culture/883-kultura-biblioteky>. - Назва з екрана.

4. Газета Вишгородської міської ради «Вишгород» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vyshgorod.in.ua/>. - Назва з екрана.

УДК 027.625(477):021.1

Медведська Марія Сергіївна

Обласний комунальний заклад «Харківська обласна бібліотека для юнацтва», Харків,
Україна

НЕСЕКРЕТНІ МАТЕРІАЛИ СУЧАСНОЇ БІБЛІОТЕКИ ДЛЯ ЮНАЦТВА: ЯК БУТИ АГЕНТОМ ПОЗИТИВНИХ ЗМІН У ГРОМАДІ

2015 рік продемонстрував нам, бібліотечним фахівцям, що ми таки здатні привернути до себе концентровану увагу влади і громадськості. Результатом такого пильного «спостереження» стало створення проекту Стратегії розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 року «Якісні зміни бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України». Сам факт появи цього документа слугує цілком достойною відповіддю всім скептикам, які вважають, що ми «причаїлись» у своїх читальних залах або книгосховищах, щоб просто «перечекати» неспокійні часи змін і реформ. Ну а для нас Стратегія є позитивним сигналом: